

HLAVNÍ SPECIALIZACE: FINANCE /plán E/

DÍLČÍ STÁTNICOVÝ PŘEDMĚT: Monetární a fiskální ekonomie

**GARANT PŘEDMĚTU: Prof. Ing. Martin Mandel, CSc., katedra měnové teorie a politiky
Prof. Ing. Alena Vančurová, CSc., katedra veřejných financí**

Student si u zkoušky losuje dvě otázky z problematiky vymezené následujícími okruhy (první otázka je z části monetární ekonomie a druhá otázka je z části fiskální ekonomie). Pro úspěšné složení státní zkoušky se předpokládají znalosti z povinných předmětů bakalářského a navazujícího magisterského studia oboru Finance.

část monetární ekonomie

1. Bilance (rozvaha) centrální banky a její analýza z pohledu možného zisku nebo ztráty. Položky bilance a jejich vzájemné vazby. Vliv kvantitativního uvolňování na měnovou bázi. Vývojové trendy v bilanci České národní banky.
2. Základní způsoby emise peněz centrální bankou a obchodními bankami. Odvození depozitního multiplikátoru a různých variant peněžního multiplikátoru. Kritika koncepce peněžního multiplikátoru a jeho (ne)stabilita.
3. Klasifikace nástrojů měnové politiky centrální banky v tržní ekonomice a možnosti jejich využití při cílování inflace, ovlivňování krátkodobé a dlouhodobé úrokové míry, měnového kursu a měnové báze.
4. Popište a srovnajte základní transmisní mechanismy měnové politiky. Pojedejte o úloze měnových veličin a úrokové míry v hospodářské politice v pojetí monetaristů, keynesovců a postkeynesovců. Zaměřte se na otázky účinnosti měnové politiky (vč. problému endogenity a exogenity peněz).
5. Rozeberte teoretické a modelové základy „cílování inflace“. Vymezte základní funkční vztahy ve strukturálním modelu cílování inflace. Diskutujte možné způsoby stanovení cílované hodnoty a problémy inflační prognózy.
6. Charakterizujte základní pojmy související s problematikou inflace. Srovnajte keynesovské a monetaristické pojetí inflace. Rozeberte poptávkové a nabídkové inflační impulsy. Pojedejte o vzájemných vazbách mezi nezaměstnaností, hospodářským růstem a inflací. Uveďte dopady inflace na ekonomické subjekty.
7. Pojedejte o problematice měnové integrace České republiky do Evropské měnové unie z pohledu nominálního (cenového) a reálného konvergenčního procesu. Rozeberte výnosy a náklady zapojení do EMU. Diskutujte problematiku asymetrických šoků.
8. Porovnejte analytický význam jednotlivých sald platební bilance a vymezte jejich vztah k zahraniční zadluženosti země a k investiční pozici země vůči zahraničí. Jaké jsou základní vývojové trendy dílčích sald v platební bilanci České republiky.
9. Porovnejte výhody a nevýhody základních forem pevných a pohyblivých měnových kurzů. Zamyslete se nad účinností přímých devizových intervencí a úrokové politiky centrální banky. Analyzujte kurzový systém v České republice.
10. Pojedejte o významu absolutní a relativní verze teorie parity kupní síle při fundamentální analýze pohybu měnového kursu. Pojedejte o metodách měření reálného měnového kursu. Analyzujte vývoj reálného měnového kursu české koruny po roce 1993.
11. Pojedejte o významu kryté a nekryté úrokové parity z pohledu fundamentální analýzy pohybu měnového kursu. Jaký může mít dopad na spotový a forwardový kurz změna repo sazby ČNB?
12. Srovnajte makroekonomické efekty depreciace měnového kursu v malé (otevřená) a ve velké (uzavřená) ekonomice. Zaměřte se zejména na otázky cenové stability, ekonomického růstu, rovnováhy platební bilance a redistribuce důchodu a bohatství.

13. Diskutujte možnosti obnovení rovnováhy běžného účtu v systému pevného měnového kurzu a možnosti obnovení rovnováhy v Evropské měnové unii. Jaké jsou náklady vyrovnání? Jaký význam má parametr mezního sklonu k importu?
14. Pojednejte o roli měnového kurzu při obnovování rovnováhy běžného účtu. Jaký význam mají poptávkové elasticity v zahraničním obchodě? Jaké jsou náklady odstranění deficitu běžného účtu prostřednictvím depreciace?
15. Srovnajte finanční hospodářskou krizi a měnovou krizi z hlediska příčin a reakce centrální banky. Jaké jsou možnosti předpovídání měnových krizí a finančních krizí? Analyzujte politiku kvantitativního uvolňování na vybraném příkladu centrální banky.
16. Vysvětlete pojem forwardový kurs (vč. způsobů jeho kotování) a analyzujte vztah mezi očekávaným budoucím spotovým kursem a forwardovým kursem. Jaké jsou předpoklady tzv. „dokonalé“ či „nevychýlené“ prognózy? Jakou roli hraje tzv. riziková prémie?
17. Krátkodobý a systémový deficit/přebytek likvidity bankovního sektoru, jeho faktory, pozice centrální banky v rámci implementace měnové politiky. Strategické a technické změny v řízení likvidity bankovního sektoru v reakci na finanční krizi. Nekonenční nástroje měnové politiky a likvidita bankovního sektoru. Deficit běžného účtu zemí Eurozóny a pozice centrální banky v rámci TARGET 2. (FS)
Spojitý nelineární dynamický model IS-LM: předpoklady, formulace modelu, nelinearity v modelu, charakterizace bodu rovnováhy, dynamika veličin v čase, fázový portrét modelu - grafická ilustrace. (MM)
18. Ekonomické faktory sklonu a pohybu výnosové křivky na peněžním trhu. Reakční funkce centrální banky a výnosová křivka. Význam kreditní a termínové premie na peněžním trhu. Indikátory stresu na peněžním trhu. (FS)
Dynamický model inflace – Caganovy modely s adaptivním a racionálním očekáváním: předpoklady, formulace, jejich řešení a implikace pro měnovou politiku. (MM)
19. Význam úrokové marže pro rentabilitu kapitálu bank. Faktory pohybu úrokové marže bank. Zápůjční úroková sazba a náklady na kapitál, tržní úroková sazba a riziková prémie. Ekonomická podstata regulatorního požadavku na přiměřenost kapitálu. Aplikace kapitálových rezerv a její vliv na cenu a dostupnost úvěru. Způsoby externího financování bank a jejich základní charakteristiky. (FS)
Neoklasický dynamický model celkové rovnováhy - základní model: předpoklady, formulace, chování domácností, chování firmy, rovnice tržní rovnováhy, povaha přizpůsobení cen. Implikace pro měnovou politiku. (MM)
20. Koncept udržitelnosti negativní čisté investiční pozice vůči zahraničí, kritéria udržitelnosti v krátkém a dlouhém období, náklady negativní čisté investiční pozice, typické rysy obsluhy negativní čisté investiční pozice vyspělých zemí s rezervní měnou a tranzitivních ekonomik. (FS)
Model nové keynesovské ekonomie: předpoklady, formulace, chování domácností, chování firmy, tržní rovnováha, povaha přizpůsobení cen (Calvův cenový mechanismus). Řešení modelu (dynamická IS křivka, Philippsova křivka nové keynesovské ekonomie) a implikace pro měnovou politiku. Zdůvodnit proč tento model je teoretickým základem cílování inflace. (MM)

FS - okruh určený absolventům předmětu 1MT404 Finanční stabilita

MM - okruh určený absolventům předmětu 1MT401 Monetární makroanalýza

část fiskální ekonomie

1. Fiskální politika v IS-LM modelu. Případové studie. Omezení vypovídací schopnosti modelu. Mundell-Flemingův model otevřené ekonomiky a fiskální politika.
2. Fiskální politika v AS-AD modelu. Trh práce, určení mezd a cen. Křivky agregátní nabídky a poptávky a dynamika přizpůsobovacího procesu při změně rozpočtového deficitu.
3. Vliv očekávání na fiskální politiku. Keynesiánské a ne-keynesiánské efekty. Vliv očekávání na IS a LM křivku. Expanzivní fiskální konsolidace.
4. Udržitelnost veřejných financí a stárnutí obyvatelstva. Dluh, deficit, úspory a akumulace kapitálu. Fiskální politika a strana nabídky.
5. Rozpočtové omezení vlády. Měření rozpočtových deficitů. Primární rozpočtová bilance a úrokové náklady.
6. Základní logika Rikardiánské ekvivalence a její předpoklady. Rozpočtové omezení vlády a soukromého sektoru-jejich konsolidace.
7. Strukturální a cyklický deficit. Hospodářský cyklus, mezera výstupu a rozpočtové deficity. Odhad strukturální rozpočtové bilance.
8. Aplikace teorie veřejné volby na problém rozpočtové politiky. Ekonomická analýza chování aktérů rozpočtové politiky a jejich důsledky pro sestavování příjmové a výdajové stránky veřejných rozpočtů. Role vlády a byrokracie v rozpočtovém procesu. Rozpočtová politika jako veřejná politika a její monitorování prostřednictvím veřejných rozpočtů.
9. Nabídkový („příkazový“) a racionálně korporativistický („poptávkový“) přístup ke tvorbě rozpočtu a jeho důsledky pro financování z veřejných zdrojů. Indexová metoda sestavování rozpočtu. Sestavování rozpočtu v metodě přírůstkového rozpočtování. Kalkulace příjmů a výdajů v metodě přírůstkového rozpočtování. Metoda rozpočtování s nulovou bází (ZBB). Uplatnění metody ZBB při reformě veřejného sektoru v ČR. Kalkulace příjmů a výdajů v metodě ZBB.
10. Metoda cílového a funkčního rozpočtování jako optimalizační nástroje rozpočtové politiky. Kalkulace příjmů a výdajů v metodice cílového a funkčního rozpočtování. Hodnocení výdajových aktivit při kontrole ex ante a ex post za podmínek použití metody cílového rozpočtování a metody funkčního rozpočtování.
11. Programové rozpočtování a programově výkonové rozpočtování. Použití metody programového rozpočtování při sestavování rozpočtů. Kalkulace příjmů a výdajů v metodice programového rozpočtování. Model programově výkonového rozpočtování se střednědobým výhledem. Programové financování a hodnocení veřejných výdajů.
12. Hodnocení výdajových aktivit metodami nákladově užitkové analýzy. Náklady a užítky v nákladově užitkové analýze. Problém kvantifikace a kalkulace nákladů a užitků ve výdajových aktivitách. Nákladové středisko jako produkční systém a problém „přiřazení“ nákladů a užitků z hlediska kritéria účelnosti vynaložených veřejných výdajů.
13. Audit veřejných výdajů. Finanční kontrola a její ukazatele. Výkonnostní audit. Audit ex ante, audit ex post v oblasti veřejných výdajů. Interní audit, externí audit v oblasti veřejných výdajů. Role NKÚ a správců rozpočtových kapitol v auditu veřejných výdajů.
14. Dějiny daňových teorií (teorie zdanění v merkantilismu, klasické ekonomii, předkeynesiánském neoklasicismu, keynesiánská teorie zdanění, neokonzervativní teorie zdanění, současný stav daňové teorie).
15. Mikroekonomická teorie daní (zdanění a efektivnost - nadměrné břemeno zdanění, nadměrné zatížení při různých daních, administrativní náklady přímé a nepřímé, Hicksiánské nadměrné břemeno, daňový přesun a dopad - na konkurenčních trzích, v monopolním prostředí, vliv zdanění na firmu, Harbergerův model všeobecné rovnováhy, daňové stimuly - vliv zdanění na pracovní úsilí, vliv zdanění na investice a úspory, vliv zdanění na rizikové podnikání).
16. Zdanění a spravedlnost (horizontální a vertikální spravedlnost, kritéria spravedlnosti zdanění (princip prospěchový, princip platební schopnosti), daňové teorie oběti a jejich kvantitativní aspekty).
17. Makroekonomické důsledky zdanění (keynesiánský model s daní paušální, model s daní důchodovou, různé daně a jejich stabilizační účinky, kritika ze strany neokonzervativců).

18. Optimální zdanění (paretoefektivní stavy a optimální zdanění, optimální zdanění při dani paušální a distorzí)
19. Daňová konkurence a harmonizace, daňová politika EU, harmonizace daní v EU

LITERATURA:

Povinná a doporučená literatura se shoduje s povinnou a doporučenou literaturou povinných předmětů hlavní specializace Finance uvedenou v akreditačních spisech v INSISu